

EKONOMICKÁ KRIZE

2008 - 2010

Mgr. Ondřej ŠERÝ

Ekonomická krize 2008 - 2010

- Každá ekonomika – 4 fáze hospodářského cyklu
- recese až konjunktura
- Nejhlubší krize od II. světové války či od SHK ve 30. letech 20. století
- Příčiny:
 - americká hypotéční krize (2007)
 - světová finanční krize (2008)

Pohled světových ekonomů

1) příčina krize

- 90 % peněz pouze virtuálně
- hypotéky lidem, kteří si je nemohli dovolit splácet
- špatné ohodnocení rizika, „přeúvěrovanost ekonomiky“

2) selhání kapitalismu? regulace

- selhání kapitalismu, trhy bez kontroly nejsou řešení

X

- nejlepší regulace: nechat firmy, které selhaly, zbankrotovat

-> vytvoření nového kvalitnějšího systému (smíšený – regulace i trh)

3) srovnání s SHK ve 30. letech 20. století

- dva zásadní rozdíly: boj proti protekcionismu

„sociální stát“, sociální dávky

Pohled světových ekonomů

4) zasažené regiony

- pokles významu USA a Evropy, vzestup Číny

5) opatření a řešení krize

- boj proti protekcionismu (Sarkozy – přesun Renaultu, Obama – Buy American)
- zdůraznit výjimečnost postupu
- dopad „stimulačních balíčků“ na státní rozpočet

6) přijetí eura ?

- vlastní měna nechrání automaticky před krizí (Island, Maďarsko, Lotyšsko, ...)
- přijetí eura patrně výhodnější až po krizi

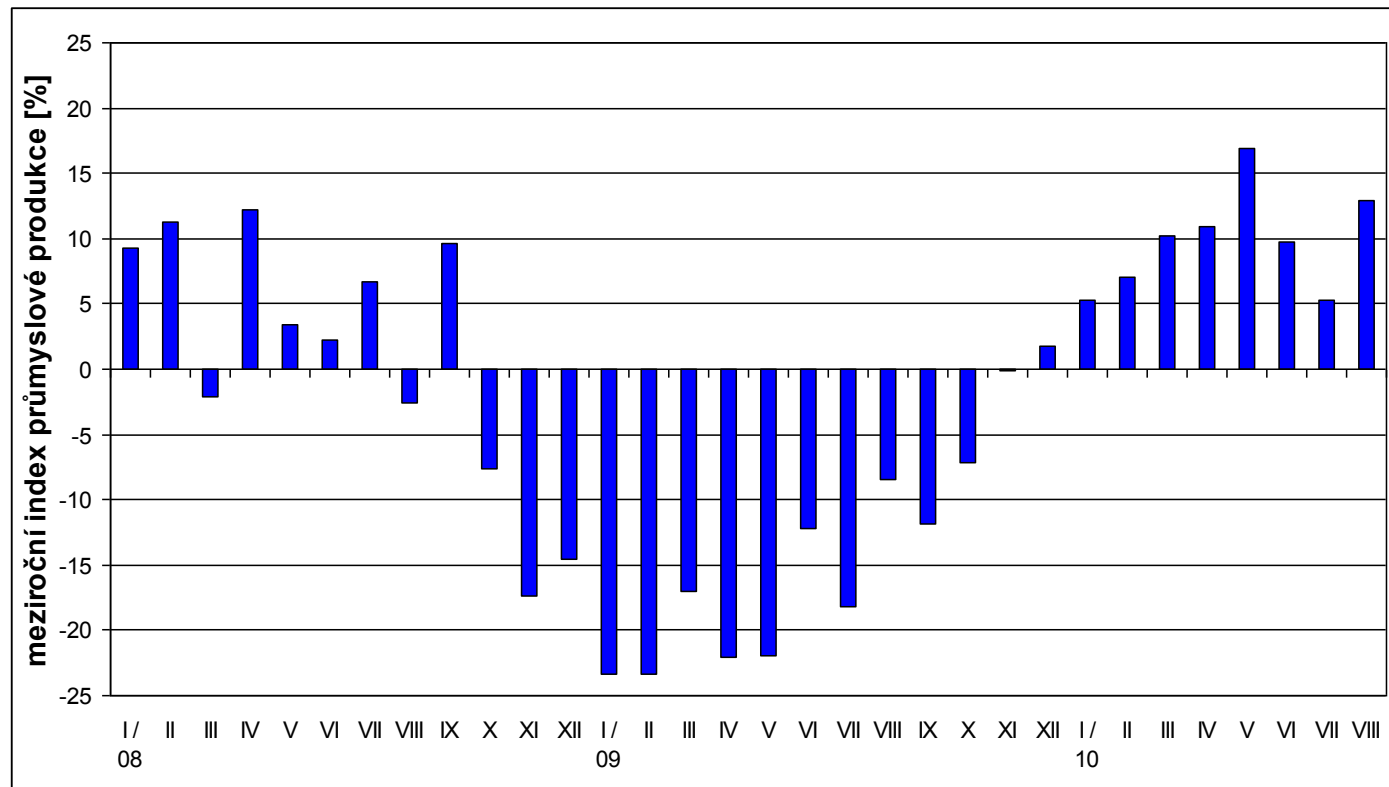
7) budoucí vývoj

- ???
- scénáře „L“, „U“, „V“, „W“

Projevy ekonomické krize

- Zpomalení růstu, resp. pokles HDP
 - 2005 až 2007: růst HDP o více než + 6 %,
 - 2008: růst + 2,5 %,
 - 2009: pokles - 4,2 %.

- Propad průmyslové produkce
 - kladné hodnoty pro rok 2010: vliv porovnání s rokem 2009

Projevy ekonomické krize

- Růst nezaměstnanosti v EU

- koncept „PIGS“ či „PIIGS“

(P = Portugal, I = Italy, I = Ireland, G = Greece, S = Spain)

	2008Q1	2008Q2	2008Q3	2008Q4	2009Q1	2009Q2	2009Q3	2009Q4	2010Q1	2010Q2
Belgie	7,1	6,3	7,7	6,8	7,9	7,5	8,2	8,1	8,6	8,1
Bulharsko	6,5	5,8	5,1	5,0	6,4	6,3	6,7	7,9	10,2	10,0
Česká republika	4,7	4,2	4,3	4,4	5,8	6,3	7,3	7,3	8,1	7,1
Dánsko	3,3	3,1	3,4	3,5	5,2	6,0	6,1	6,7	7,8	7,3
Estonsko	4,2	4,0	6,2	7,6	11,4	13,5	14,6	15,5	19,8	18,6
Finsko	6,6	7,3	5,6	6,0	7,6	9,6	7,5	8,2	9,3	9,6
Francie	7,4	7,0	7,3	7,9	8,9	8,8	9,0	9,7	9,8	8,9
Irsko	4,6	5,3	6,8	7,5	10,1	12,0	12,6	12,4	12,9	13,6
Itálie	7,1	6,8	6,1	7,1	8,0	7,4	7,3	8,6	9,1	8,4
Kypr	4,6	3,2	3,6	3,4	4,6	5,2	5,5	6,0	7,3	6,4
Litva	4,9	4,5	6,0	7,9	11,9	13,6	13,8	15,6	18,1	18,3
Lotyšsko	6,5	6,3	7,2	9,9	13,9	16,7	18,4	19,7	20,4	19,4
Lucembursko	4,3	5,0	5,5	5,4	5,8	5,1	4,4	5,3	4,9	4,1
Maďarsko	8,0	7,6	7,7	8,0	9,7	9,6	10,3	10,5	11,8	11,1
Malta	6,0	6,0	5,7	6,3	6,6	7,0	6,9	7,4	7,2	6,8
Německo	8,2	7,7	7,1	6,9	8,0	7,7	7,8	7,2	8,0	7,0
Nizozemsko	3,1	2,8	2,5	2,6	3,2	3,3	3,5	3,8	4,5	4,1
Polsko	8,1	7,1	6,6	6,7	8,3	7,9	8,1	8,5	10,6	9,5
Portugalsko	7,7	7,4	7,8	7,9	9,0	9,2	10,0	10,3	10,8	10,8
Rakousko	4,2	3,4	3,7	4,0	4,7	4,7	5,1	4,7	4,7	4,4
Rumunsko	6,3	5,6	5,4	5,8	6,9	6,3	6,8	7,5	8,1	6,8
Řecko	8,3	7,2	7,2	8,0	9,4	8,9	9,3	10,3	11,7	11,9
Slovensko	10,5	10,0	8,9	8,6	10,4	11,3	12,5	13,9	15,2	14,4
Slovinsko	5,1	4,1	4,1	4,3	5,3	5,6	6,2	6,4	7,1	7,1
Španělsko	9,6	10,4	11,3	13,9	17,4	17,9	17,9	18,8	20,1	20,1
Švédsko	6,3	6,8	5,7	6,2	7,9	9,2	8,1	8,3	9,2	9,3
Velká Británie	5,1	5,2	6,1	6,2	7,0	7,6	8,0	7,6	8,0	7,7
EU-27	7,0	6,8	6,8	7,3	8,7	8,7	8,9	9,3	10,1	9,5

Míra nezaměstnanosti v členských zemích EU
ve II. čtvrtletí 2010

- Vývoj nezaměstnanosti v EU
2Q/2008 až 1Q/2010
 - absolutní rozdíl měr nezaměstnanosti (p.b.)
 - index změny 1Q2010 / 2Q2008 * 100

Pobaltí (absolutní rozdíl, index změny)

- Estonsko	15,8	495,0
- Lotyšsko	14,1	323,8
- Litva	13,6	402,2

Španělsko	9,7	193,3
Irsko	7,6	243,4

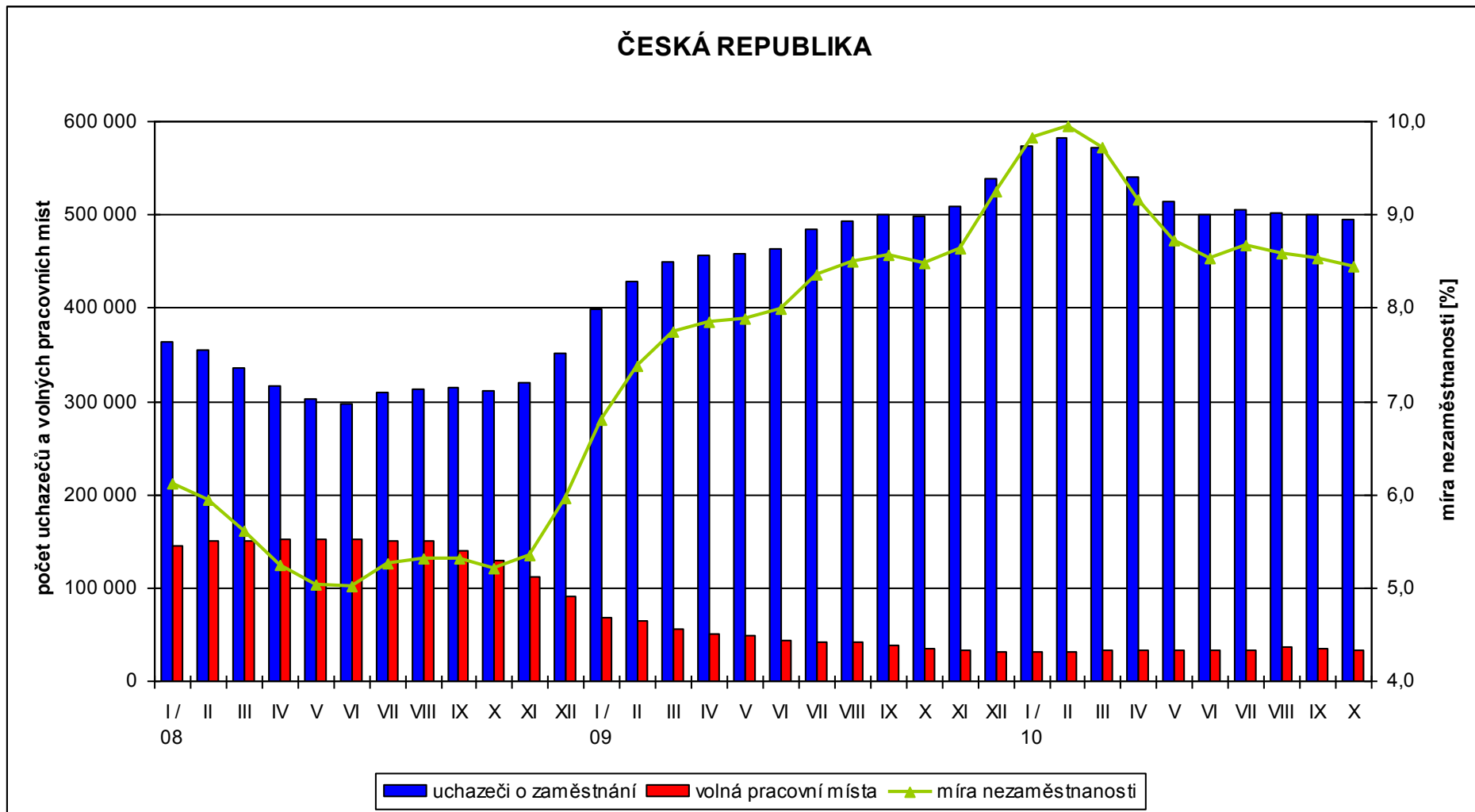
X

Lucembursko	-0,1	98,0
Německo	0,3	103,9
Rakousko	1,3	138,2

Pořadí	Stát	2010Q2
1.	Španělsko	20,1
2.	Lotyšsko	19,4
3.	Estonsko	18,6
4.	Litva	18,3
5.	Slovensko	14,4
6.	Irsko	13,6
7.	Řecko	11,9
8.	Maďarsko	11,1
9.	Portugalsko	10,8
10.	Bulharsko	10,0
11.	Finsko	9,6
12.	Polsko	9,5
	EU-27	9,5
13.	Švédsko	9,3
14.	Francie	8,9
15.	Itálie	8,4
16.	Belgie	8,1
17.	Velká Británie	7,7
18.	Dánsko	7,3
19.	Česká republika	7,1
20.	Slovensko	7,1
21.	Německo	7,0
22.	Malta	6,8
23.	Rumunsko	6,8
24.	Kypr	6,4
25.	Rakousko	4,4
26.	Lucembursko	4,1
27.	Nizozemsko	4,1

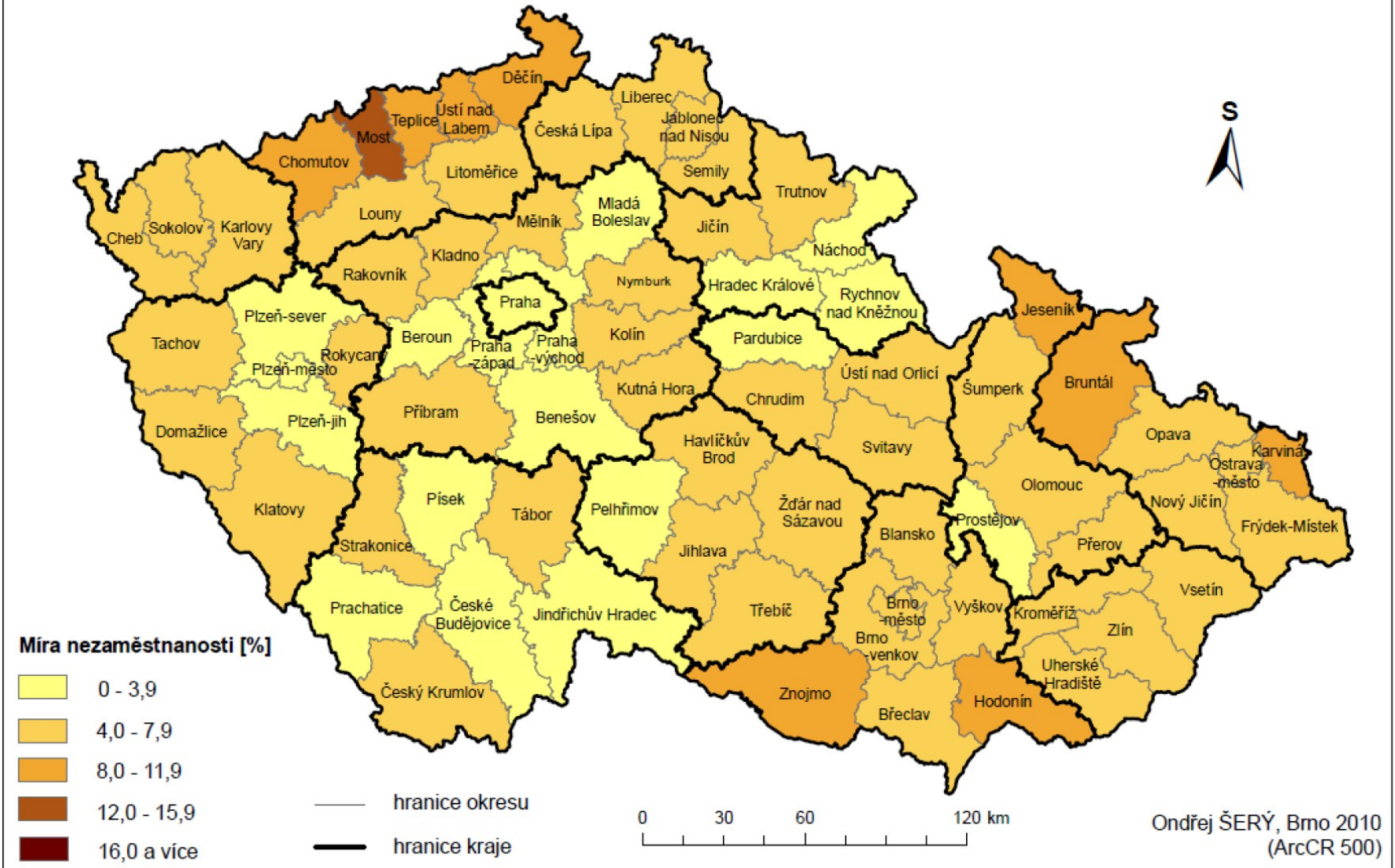
Pramen: EUROSTAT, Labour force survey

Projevy ekonomické krize

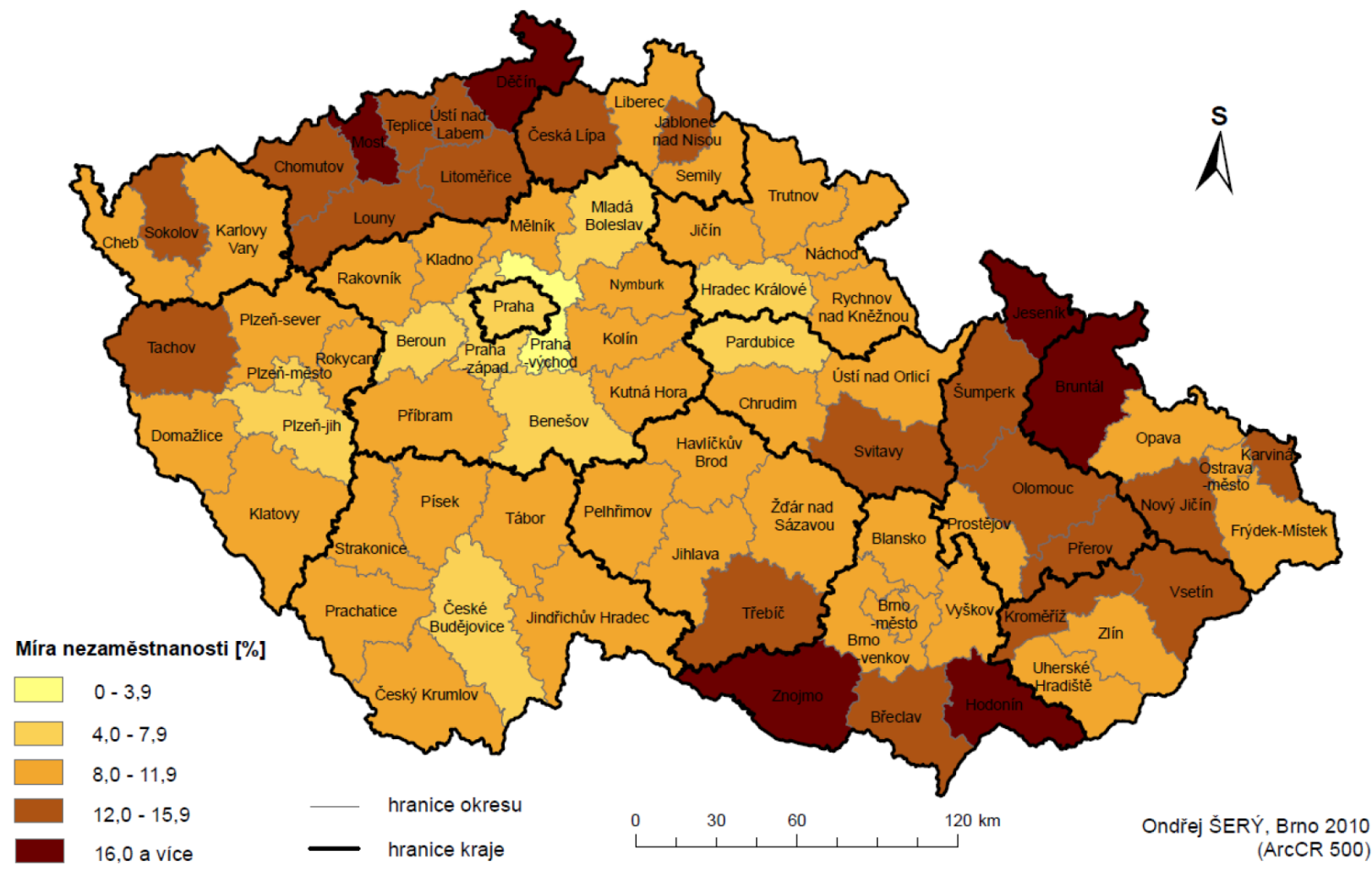
Příl. 11: Míra nezaměstnanosti v okresech České republiky v říjnu 2008 (tj. před prvními projevy ekonomické krize ve statistikách trhu práce)

MÍRA NEZAMĚŠTNANOSTI V OKRESECH ČESKÉ REPUBLIKY V ŘÍJNU 2008

Příl. 12: Míra nezaměstnanosti v okresech České republiky v únoru 2010 (tj. měsíc s nejvyšší hodnotou míry nezaměstnanosti ČR během ekonomické krize)

MÍRA NEZAMĚŠTNANOSTI V OKRESECH ČESKÉ REPUBLIKY V ÚNORU 2010

Ondřej ŠERÝ, Brno 2010
(ArcCR 500)

Pramen: MPSV ČR: *Integrovaný portál MPSV - Zaměstnanost, Statistiky nezaměstnanosti*. Praha, 2010.

Projevy ekonomické krize

- Míra dlouhodobé nezaměstnanosti

Míra nezaměstnanosti a míra dlouhodobé nezaměstnanosti mezi I. čtvrtletím 2008 a III. čtvrtletím 2010 v České republice

Ukazatel	2008				2009				2010		
	1Q	2Q	3Q	4Q	1Q	2Q	3Q	4Q	1Q	2Q	3Q
Míra nezaměstnanosti	5,6	5,0	5,3	6,0	7,7	8,0	8,6	9,2	9,7	8,5	8,5
Míra dlouhodobé nezaměstnanosti	2,3	2,0	1,9	1,8	1,8	1,8	1,9	2,2	2,6	2,8	3,0

Pramen: MPSV ČR: Integrovaný portál MPSV – Zaměstnanost, Statistiky nezaměstnanosti. Praha, 2008-2010.

- Regionální rozdíly

- 77 okresů ČR

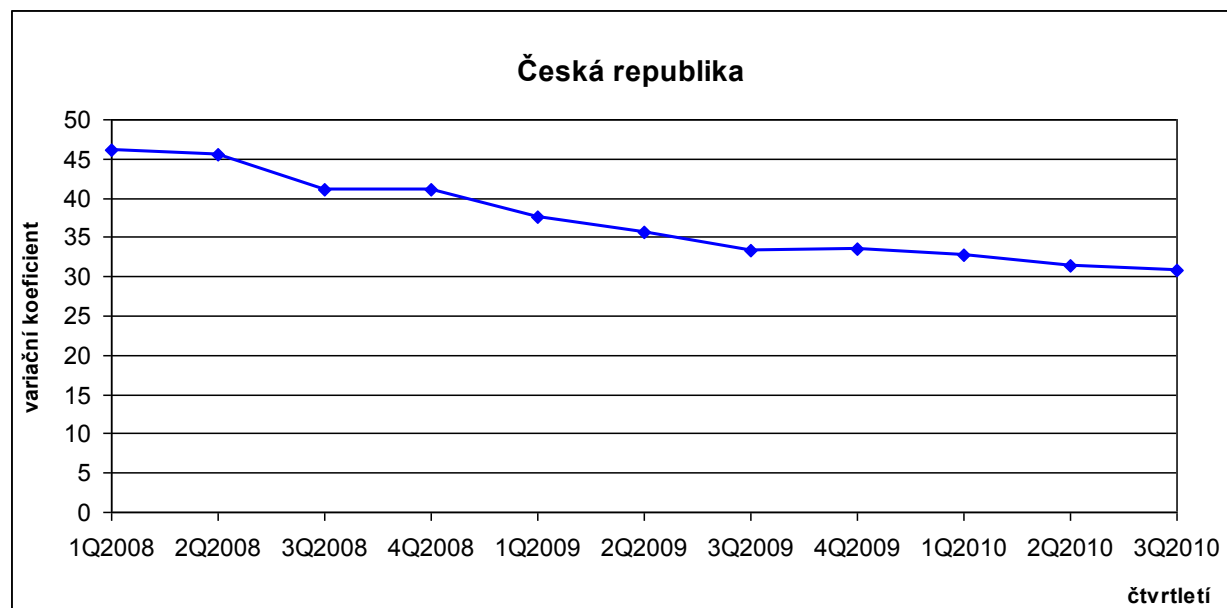
- míra nezaměstnanosti

- **variální koeficient ?**

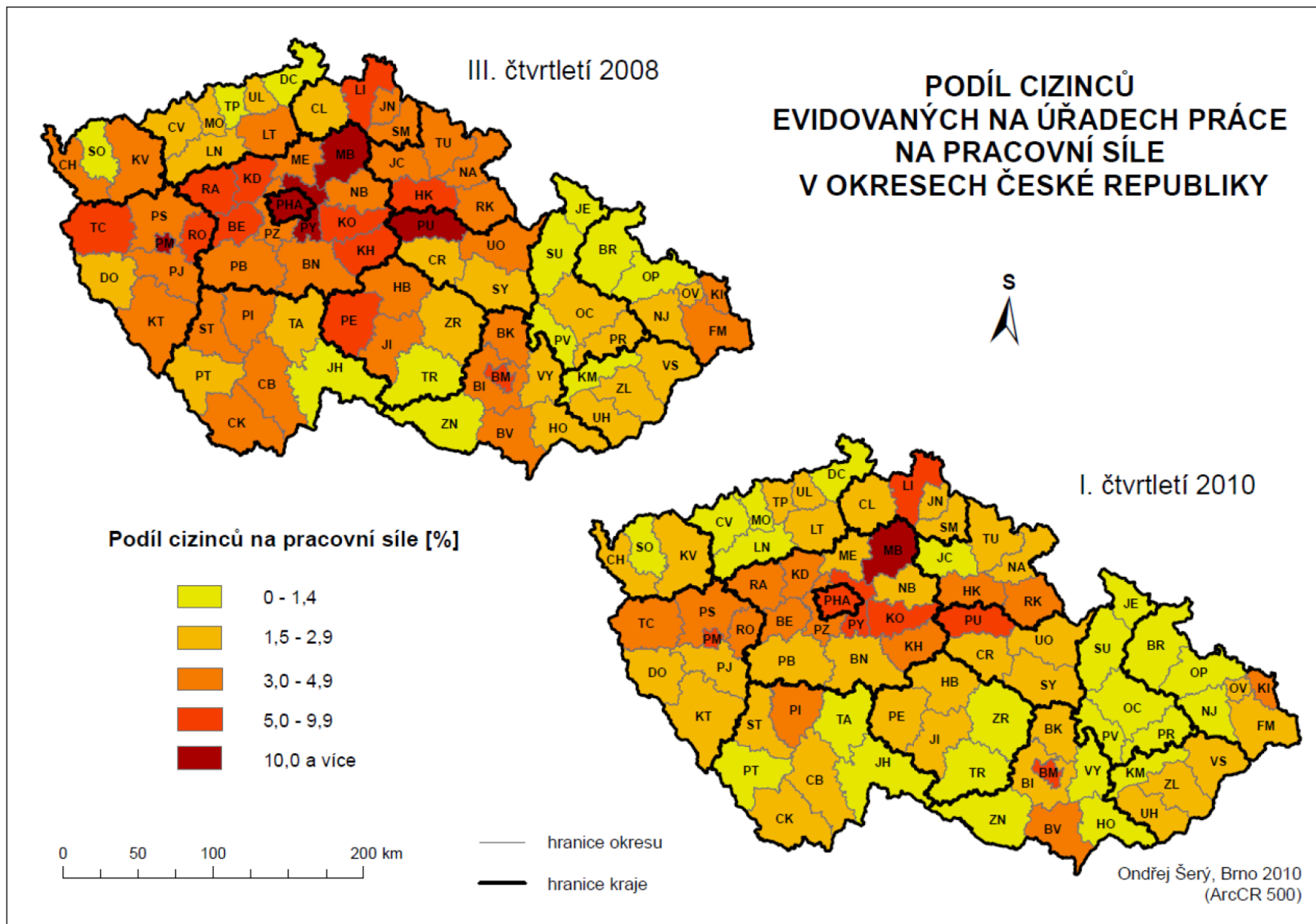
- **Proč se zmenšily ?**

- a) krize zasáhla jádra rozvoje

- b) regiony s vysokou nezaměstnaností se už výrazně zhoršit nemohly

Příl. 14: Podíl cizinců evidovaných na úřadech práce na pracovní síle v okresech České republiky ve III. čtvrtletí 2008 a v I. čtvrtletí 2010

Pramen: MPSV ČR: *Integrovaný portál MPSV - Zaměstnanost, Statistiky zaměstnávání cizinců + Statistiky nezaměstnanosti*. Praha, 2008 - 2010.

- Přílišná specializace na automobilový průmysl

Rok 2008, **členské firmy Sdružení automobilového průmyslu:**

- podíl na celkové průmyslové produkci ČR (tržby): 19,0 %
- podíl na celkovém exportu ČR: 18,7 %
- zaměstnanost (k 31. 12. 2008): 127 439 osob

-> dopad krize na automobilový průmysl obzvlášť silný

Tab. 28: Počet vyrobených automobilů na 1 000 obyvatel v evropských zemích v roce 2008

Pořadí	Stát	Počet vyrobených automobilů na 1 000 obyvatel	Pořadí	Stát	Počet vyrobených automobilů na 1 000 obyvatel
1.	Slovensko	106,6	11.	Polsko	21,7
2.	Slovinsko	98,4	12.	Rakousko	17,2
3.	Česká republika	90,0	13.	Itálie	11,3
4.	Německo	64,9	14.	Portugalsko	10,8
5.	Belgie	64,5	15.	Rumunsko	10,7
6.	Španělsko	47,2	16.	Rusko	9,4
7.	Francie	35,2	17.	Nizozemí	3,6
8.	Maďarsko	34,0	18.	Finsko	3,3
9.	Švédsko	28,0	19.	Ukrajina	3,0
10.	Velká Británie	23,7	20.	Srbsko	1,4

Pramen: SDRUŽENÍ AUTOMOBILOVÉHO PRŮMYSLU: *Statistika automobilového průmyslu České republiky 2004 - 2008*. Praha, 2009b + vlastní výpočty

Projevy ekonomické krize

▪ Šrotovné

- = státní příspěvek při pořízení nového automobilu při současném vyřazení autovraku
- schváleno v září 2009, ALE o použití musí rozhodnout vláda
- vyplaceno 30 000 Kč při koupi nového vozu do 500 000 Kč a sešrotování vozu staršího 10 let
- vozy s alternativním pohonem: příspěvek 60 000 Kč, vůz do 700 000 Kč

▪ Zastánci

- podpora automobilek a jejich dodavatelů
- modernější, bezpečnější, úspornější a ekologičtější vozy

▪ Odpůrci

- deformace trhu = podpora jedněch na úkor druhých
- krátkodobý pozitivní efekt -> oddálí krizi v poptávce
- prohloubení schodku státního rozpočtu

Projevy ekonomické krize

- novela insolvenčního zákona
 - 2008: posíleno postavení zajištěných věřitelů, většinou bank -> jejich nároky upřednostňovány předčasně
 - 2009: další novelizace kvůli ekonomické krizi -> vypláceny 3 platy i po vyhlášení insolvence
- **iniciace novely:**
 - případ Bohemia Crystalex Trading
 - největší český výrobce skla
 - 1) Crystalex Nový Bor,
 - 2) Sklářny Kavalier Sázava,
 - 3) Sklo Bohemia Světlá nad Sázavou,
 - 4) Sklářny Bohemia Poděbrady

Projevy ekonomické krize

- Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci
 - původně určen na hrazení až 65 % nákladů spojených s rekvalifikací či vzděláváním zaměstnanců, když splněny dvě podmínky:
 - a) dostali výpověď z důvodu přesunu výroba
 - b) jednalo se o propuštění více než 1 000 osob
 - v dubnu 2009 EU zmírnila podmínky:
 - a) výpověď může být i z důvodu ekonomické krize
 - b) stačí propouštění nad 500 zaměstnanců
- **první žádost u nás:**
 - Unilever uzavřel v létě 2010 výrobní závod v Nelahozevsi
 - výroba margarínů, dresinků a majonéz
 - asi 630 zaměstnanců

Předpokládaná x skutečná zaměstnanost v průmyslu JmK

- Očekávání budoucího ekonomického vývoje
 - před krizí optimistické, pak velmi silný propad (vyšší než v roce 1997)
- Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji
 - data k 31. 12. 2008 – zapojilo se 886 průmyslových podniků,
 - data k 31. 12. 2009 – zapojilo se 793 průmyslových podniků,
 - > obou šetření se zúčastnilo 653 průmyslových podniků
- V roce 2008 odhad na 2009
 - předpokládaný pokles: o 3 042 osob = - 4,1 %
 - skutečný pokles: o 11 155 osob = - 14,9 %
- V roce 2009 odhad na 2010
 - předpokládaný pokles: o 34 osob = - 0,1 %

Předpokládaná x skutečná zaměstnanost v průmyslu JmK

- Struktura podle průmyslových odvětví
 - největší rozdíl: TOK, strojírenský, těžba nerostných surovin

	Počet firem	Stav 2008 k 31. 12.	Předpoklad pro 2009 z roku 2008	Stav 2009 k 31. 12.	Předpokládaná změna 2009/2008		Skutečná změna 2009/2008	
					abs.	[%]	abs.	[%]
Průmysl	653	74 995	71 953	63 840	-3 042	-4,1	-11 155	-14,9
<i>Těžba nerostných surovin</i>	5	1 009	1 018	885	9	0,9	-124	-12,3
<i>Zpracovatelský průmysl</i>	630	71 693	68 700	60 725	-2 993	-4,2	-10 968	-15,3
potravinářský	73	6 528	6 481	5 919	-47	-0,7	-609	-9,3
textilní, oděvní a kožedělný	38	4 155	4 000	3 308	-155	-3,7	-847	-20,4
dřezpracující	25	1 271	1 255	1 156	-16	-1,3	-115	-9,0
papírenský a polygrafický	32	1 978	1 878	1 664	-100	-5,1	-314	-15,9
chemický	72	8 604	8 345	7 780	-259	-3,0	-824	-9,6
sklářský a stavebních hmot	37	4 330	3 993	3 774	-337	-7,8	-556	-12,8
hutnický a kovo zpracující	134	11 758	11 212	9 748	-546	-4,6	-2 010	-17,1
strojírenský	109	15 659	15 240	13 074	-419	-2,7	-2 585	-16,5
elektrotechnický	77	14 940	14 032	12 266	-908	-6,1	-2 674	-17,9
ostatní zpracovatelský	33	2 470	2 264	2 036	-206	-8,3	-434	-17,6
<i>Výroba a rozvod energií</i>	18	2 293	2 235	2 230	-58	-2,5	-63	-2,7

Zdroj: Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2008 a k 31. 12. 2009 + vlastní výpočty

Předpokládaná x skutečná zaměstnanost v průmyslu JmK

- Struktura podle okresů Jihomoravského kraje
 - největší rozdíl: Blansko, Brno-město, Znojmo, Vyškov
- Odhad z roku 2009 pro rok 2010
 - nárůst: Vyškov (+ 5,1 %), Břeclav (+ 3,7 %), Brno-venkov (+ 1,5 %)
 - pokles: Hodonín (- 4,1 %), Blansko (-1,8 %), Znojmo (-1,4 %), Brno-město (- 0,8 %)

	Počet firem	Stav 2008 k 31. 12.	Předpoklad pro 2009 z roku 2008	Stav 2009 k 31. 12.	Předpokládaná změna 2009/2008		Skutečná změna 2009/2008	
					abs.	[%]	abs.	[%]
Blansko	73	10 436	9 647	8 118	-789	-7,6	-2 318	-22,2
Brno-město	255	24 059	23 444	20 678	-615	-2,6	-3 381	-14,1
Brno-venkov	122	14 074	13 514	12 313	-560	-4,0	-1 761	-12,5
Břeclav	53	7 488	7 114	6 441	-374	-5,0	-1 047	-14,0
Hodonín	60	8 343	7 854	7 063	-489	-5,9	-1 280	-15,3
Vyškov	41	4 906	4 893	4 371	-13	-0,3	-535	-10,9
Znojmo	49	5 689	5 487	4 856	-202	-3,6	-833	-14,6
Jihomoravský kraj	653	74 995	71 953	63 840	-3 042	-4,1	-11 155	-14,9

Předpokládaná x skutečná zaměstnanost v průmyslu JmK

- Struktura podle počtu zaměstnanců
 - největší rozdíl: 500 až 999, 50 až 99, 100 až 199 zaměstnanců
- Odhad z roku 2009 pro rok 2010
 - nárůst: 50 až 99 (+ 3,4 %), 20 až 49 (+ 2,0 %), 200 až 499 (+ 1,9 %), 100 až 199 (+ 0,5 %), méně než 20 (+ 0,0 %)
 - pokles: 500 až 999 (- 9,0 %), nad 1 000 (- 2,2 %)

	Počet firem	Stav 2008 k 31. 12.	Předpoklad pro 2009 z roku 2008	Stav 2009 k 31. 12.	Předpokládaná změna 2009/2008		Skutečná změna 2009/2008	
					abs.	[%]	abs.	[%]
nad 1 000	5	6 556	6 234	6 074	-322	-4,9	-482	-7,4
500 - 999	18	11 477	10 768	8 638	-709	-6,2	-2 839	-24,7
200 - 499	80	24 392	23 264	21 118	-1 128	-4,6	-3 274	-13,4
100 - 199	102	13 944	13 321	11 680	-623	-4,5	-2 264	-16,2
50 - 99	135	9 550	9 416	8 155	-134	-1,4	-1 395	-14,6
20 - 49	253	8 308	8 147	7 407	-161	-1,9	-901	-10,8
méně než 20	60	768	803	768	35	4,6	0	0,0
Všechny podniky	653	74 995	71 953	63 840	-3 042	-4,1	-11 155	-14,9

Zdroj: Průzkum zaměstnanosti v Jihořmoravském kraji k 31. 12. 2008 a k 31. 12. 2009 + vlastní výpočty

Dopady krize průmyslové podniky

- Protikrizová opatření

- 1) ukončení výroby, krach**

- Sklo Bohemia Světlá nad Sázavou, OP Prostějov, Adast Adamov, Brněnské papírny Předklášteří, Magneton Kroměříž, ...

- 2) propouštění zaměstnanců**

- agenturní pracovníci -> na dobu určitou -> kmenoví pracovníci
 - způsob výběru pracovníků k propuštění
 - odchod do důchodu

- 3) omezení běžného pracovního týdne, odstávky ve výrobě**

- čtyřdenní či třídenní, doma za 60 % až 80 % průměrné mzdy

- 4) odstupné**

- často vypláceno vyšší než stanovuje zákon při dobrovolném odchodu
 - Alstom Power: průměrně 16,6 měsíčních mezd

- 5) školení, vzdělávací kurzy**

- projekt „Vzdělávejte se!“

- 6) pozastavení či zrušení investičních akcí**

Weather
Continued Rain

50TH YEAR 24 Pages

DECATUR EVENING HERALD

Decatur, Illinois, TUESDAY EVENING, October 29, 1929

THREE CENTS

WALL STREET IN NEW PANIC

LAKE FREIGHTER SINKS CLAIMING LIVES OF EIGHT

Coast Guardmen Fight Waves to Save 66 From Drowning

20 DISASTER IN WEEK

Captain of 40 Years Old Steamer Goes Down as Ship Flounders

SENATOR BURTON, LONG LEADER OF OHIO POLITICS AND FRIEND OF PRESIDENT HOOVER IS DEAD

OHIO SENATOR DEAD

FEAR SAFETY OF AIR LINER WITH FIVE ON BOARD

Southwest Joins in Second Great Search in Three Months

NEAR T. A. T. DISASTER

JOHN ROACH STRATON, NOTED FUNDAMENTALIST AND PASTOR OF CALVARY CHURCH IS DEAD

FUNDAMENTALIST DIES

Bankers Finally Bring Selling to Halt Three Minutes Before Closing

Additional Staggering Losses Market Against Even Stronger Issues at Close of Dullest Trading Day in History

Sidelines

NEW YORK, Oct. 29.—Millions of dollars in backing from bankers, and statements of confidence from financiers, applied brakes to the stock market at the close Tuesday and prices swung upward in the last three minutes of trading.

The rally was ended by the ring which closed the trading day in the city's history and the banks were closed with additional staggering losses being reported against the closing.

There was a sharp decline in the market after the closing of the day. The market was closed at 1:30 p. m. and the closing price of the Dow Jones Industrial Average was 238.14, down from 240.14 at the opening.

The market was closed at 1:30 p. m. and the closing price of the Dow Jones Industrial Average was 238.14, down from 240.14 at the opening.

ALTO LIQUENSES SET NEW TOTAL

1,615,000 Allowed to Bring \$7,000,000 in State Road Fund

BELIEVE MAN WILLED AND BODY PLACED ON TRACKS

WOMEN'S CLUB GIVES MODEL HUSBAND CUP

CONGREGATION WONT LET PASTOR RESIGN, PREACHES FROM CHAIR

THE WEATHER

FOUNDED FOR SEASONS

SOCIAL PERFORMANCES

MAKINGERS CLOSURE

SENATOR WATSON ORDERED TO TAKE REST IN FLORIDA

Popular Young Men Thrust Upon Heads of Spreading Cars

ROCKOMIS TRIP RIDER KILLED

WOMEN'S CLUB GIVES MODEL HUSBAND CUP

CONGREGATION WONT LET PASTOR RESIGN, PREACHES FROM CHAIR

THE WEATHER

FOUNDED FOR SEASONS

SOCIAL PERFORMANCES

MAKINGERS CLOSURE

ROUTE 40 BOOSTERS GATHER IN PANAMA TO PUSH HIGHWAY

WENTONER COODES GET THEIR PROBABIL BY WAY OF LECTURE

PRINCE PAVLOV FAVIN

Taylorville A. C.'s Booster Fund, Raised to Secure New Industries, Deposited in Three Closed Banks

DĚKUJI ZA POZORNOST !!!